

Amberg Eszter

Az 1997. évi CXL. törvény, valamint a nyilvános könyvtárak jegyzékének 2013. évi változásairól

A Kulturális törvény legutóbbi módosítása

Az Országgyűlés 2013. december 9-én fogadta el – többek között - a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény (továbbiakban: Kultv.) legutóbbi módosítását,¹ amelyek nagy része **2014. január 12-én** lépett hatályba.

A Kultv. jelenlegi módosítása kiegészíti a nyilvános könyvtárak alapkövetelményeit és alapfeladatait. A nyilvános könyvtárak jegyzékére korábban az állami és önkormányzati fenntartású könyvtárak anélkül kerülhettek fel, hogy a törvényben előírt alapkövetelményeket és alapfeladatokat teljesítették volna, elegendő volt csupán a létüket jogi szempontból igazoló alapidokumentum beküldése a Könyvtári Intézetbe. Most azonban a Kultv. számukra is előírja a nyilvános könyvtárak jegyzékébe való bekerüléshez a nyilvános könyvtárak **alapkövetelményeinek teljesítésére vonatkozó fenntartói nyilatkozatot**, valamint a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről szóló **kormányrendeletben meghatározott adatok benyújtását**.

A Kultv. fontos garanciális szabálya egyrészt az, hogy a nyilvános könyvtárak **jegyzékét a miniszter vezeti**, másrészt, hogy az alapkövetelmények között megjelenik az a feltétel, hogy a nyilvános könyvtár **elnevezésében meg kell jelennie a könyvtár kifejezésnek**.

2017. január 1-jétől lép hatályba az a rendelkezés, miszerint a nyilvános könyvtár *vezetője felsőfokú szakirányú végzettséggel rendelkezik* és könyvtári szakembert alkalmaz.

Annak érdekében, hogy a nyilvános könyvtári szolgáltatások minősége folyamatosan meg tudjon felelni a használók, az olvasók igényeinek, a Kultv. kiegészítette a nyilvános könyvtárak alapfeladatait azzal, hogy szolgáltatása szervezése során figyelembe kell vennie a **könyvtári minőségirányítás szempontjait**.

Továbbá a Kultv. 95/B. §-a új, (10) bekezdéssel egészül ki, amely szabályozás az **országos szakkönyvtárak és a megyei könyvtárak számára kötelező jelleggel írja elő, hogy a munkatervüket meghatározott mutatók mentén kell elké-**

---

¹ A Magyar Közlöny 2013. évi 208. számában (XII. 13.) megjelent az egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról szóló 2013. évi CCXVII. törvény.

szíteni. Az e paragrafusban található szabályhoz kapcsolódik a miniszteri rendelet kiadására vonatkozó felhatalmazás a szakmai mutatók meghatározása tekintetében.

Ezenkívül a módosítás pontosabbá teszi a Kultv.-ben szereplő felhatalmazó rendelkezéseket az alábbiak szerint:

- **felhatalmazást kap a Kormány,** hogy a törvény végrehajtásaként rendeletben szabályozza a *könyvtári intézet*, valamint a közművelődési szakmai szolgáltató szerv vagy szervek kijelölését,
- **felhatalmazást kap a miniszter,** hogy rendeletben szabályozza a muzeális intézményben, a könyvtárban, valamint a közművelődési intézményben *nem közalkalmazotti jogviszonyban foglalkoztatottak* munkaköreinek betöltéséhez szükséges képesítési feltételeket; továbbá az országos múzeum, az országos szakmúzeum, a *nemzeti könyvtár*; az *országos szakkönyvtár és az állami egyetem könyvtárának kiemelt feladatait*.

Végezetül az országos szakkönyvtárak között, a Kultv. 3. számú melléklet b) pontjában az „Országos Egészségpolitikai Szakkönyvtár” elnevezése „**Országos Egészségtudományi Szakkönyvtár**”-ra változott.

A nyilvános könyvtárak jegyzékének 2013. évi változása

2013-ban – a korábbi évektől eltérően – nem négy, hanem csak egy nyilvános könyvtári jegyzék² jelent meg. Ennek elsősorban az volt az oka, hogy azok a kistéleplülések, amelyek lakosaik számára megrendelték a könyvtári szolgáltatást a megyei könyvtártól és 2012. december 31-ig meg is kötötték velük a megállapodást, nem kérték törlésüket (hitelesített képviselő-testületi határozattal és a könyvtár megszűntető okirátával) a nyilvános könyvtári jegyzékről.

A tavalyi évben a nyilvános könyvtárak jegyzékére összesen hét könyvtár kérte felvételét, amelyek valamennyien ténylegesen fel is kerültek a jegyzékre. A hét, jegyzékre felkerült könyvtárból hat egyetemi könyvtári, egy pedig községi könyvtári feladatokat lát el. Valamennyi egyetemi könyvtár a Szent István Egyetem Egyetemi Könyvtárának szakkönyvtára. Ezeket 2012-ben törölnünk kellett a jegyzékről, mivel a beküldött módosított egyetemi szervezeti és működési szabályzat szerint beolvadtak a Szent István Egyetem Egyetemi Könyvtárába. Miután módosították a szervezeti és működési szabályzatot, ismét felkerülhettek a jegyzékre.

A 2012. év végi állapothoz képest³ 1053-ról 938-ra csökkent a nyilvános könyvtárak száma. Egyrészt az említett 7 könyvtárat felvettük a jegyzékre, másrészt 122 könyvtárat töröltünk az önkormányzatok, illetve a fenntartók kérésére vagy a szakfelügyeleti jelentések alapján. Mindazonáltal megállapítható, hogy az előző három évhez képest ismét nagyobb számú könyvtárat töröltünk a jegyzékről.⁴

2 Hivatalos Értesítő, 2013. 51. sz. 19494–19520. p.

3 Vö.: Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 2013. 4. sz. 5. p.

4 2005-ben 71, 2006-ban 165, 2007-ben 439, 2008-ban 256, 2009-ben 86, 2010-ben 59, 2011-ben 72, 2012-ben 122 könyvtárat töröltünk a jegyzékről.

A nyilvános könyvtárak jegyzéke 2002–2013

Alaptevékenység	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013. október	2013. törlesztés	2002–2013 összesen
Megyei könyvtári feladatok ellátása	19													19
Városi könyvtári feladatok ellátása	219	5			2		-1				1		-10	216
Városi és országos szakkönyvtári feladatok ellátása	1													1
Városi és iskolai könyvtári feladatok ellátása	42	-11	1					-1			1		-3	29
Községi könyvtári feladatok ellátása	1132	37	26	-14	-116	-323	-161	-57	-34	-42	-35	1	-61	353
Községi és iskolai könyvtári feladatok ellátása	455	27	24	-1	-42	-99	-83	-24	-19	-28	-23		-44	143
Nemzeti könyvtári feladatok ellátása	1													1
Nemzeti gyűjtőkörű és egyetemi könyvtári feladatok ellátása	1													1
Országos szakkönyvtári feladatok ellátása	11			-1			1							11
Szakkönyvtári feladatok ellátása	26	4	11	7	3	-1	6	5	1	1	2		-2	63
Egyetemi könyvtári feladatok ellátása	30			-1	1		-1				-1	6		34
Főiskolai könyvtári feladatok ellátása	35	-3	1	1		1	4	-1			-2		-1	35
Egyházi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	14	2					1		-1					16
Egyházi és iskolai könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	2												-1	1
Iskolai könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	1		1											2
Munkahelyi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	16	-1				-5								10
Munkahelyi és városi könyvtári feladatok nyilvános könyvtári ellátása	5		1		1	-1	-2				-1			3
ÖSSZESEN	2011	60	65	-9	-151	-428	-236	-78	-53	-69	-59	7	-122	938

Az idei és a tavalyi táblázat adatait összevetve megállapítható, hogy továbbra is jelentősen csökken a községi könyvtárak (–14,5%), a városi könyvtárak (–4%), illetve a kettősfunkciójú, községi és iskolai könyvtárak (–23,5%) és a városi és iskolai könyvtárak (–9%) száma. E nagymértékű csökkenés egyrészt a könyvtári szolgáltatás megrendelésével magyarázható, másrészt a megyei és városi könyvtárak összeolvadásával.

Négy év után ismét a a köztársasági elnök a 325/2013. (VII. 10.) KE határozat értelmében 18 nagyközségnek adományozott városi címet. Év végéig öt önkormányzat⁵ küldte be a Könyvtári Intézetbe a hitelesített, módosított alapító okiratot. Az új városok közül könyvtári szolgáltatást rendelt meg Aba, Gyöngyöspata, Onga és Újhartyán; a korábbiak közül Hajós és Sajóbáony. Örkény városának tíz éve nincs nyilvános könyvtára. A lenti táblázatban szereplő városok könyvtárainak alapító okiratát továbbra is várjuk.

**Városi címet kapott települések,
amelyek módosított alapító okiratát továbbra is várjuk⁶**

Megye	2004	2009	2013
Békés			Kondoros
Győr-Moson-Sopron			Lébény
Heves			Verpelét
Jász-Nagykun-Szolnok			Besenyszög
Pest	Örkény		Diósd, Kerepes, Piliscsaba
Szabolcs-Szatmár-Bereg		Vaja	Ajak
Vas			Jánosháza

⁵ Csákvár, Fegyvernek, Órbottyán, Süllyap és Tát.

⁶ 2006-ban, 2010-ben, 2011-ben és 2012-ben egyetlen nagyközség se kapott városi címet, a 2007-es és 2008-as városok nyilvános könyvtárainak hitelesített, módosított alapító okirata pedig maradéktalanul beérkezett a Könyvtári Intézetbe.